

Opis. IV 195 H. Morze

wpisz. XI 100 zł

Bolesław Bork.

24-123 Pótkowo

kpr.

+
Gołymia
JOW Gr. P.
Kustusz Leonard
 ps. „Burza” Pom.
M-1064/1810

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Ylustrował Leonard

T: M-1064/1810 Som

Gdynia Tow. Gr. Pomorski⁴

I./1. Relacja *k. 1 s. 1-2*

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację *k. 7 s. 1-9*

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu przed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 18*

VI Fotografie *dwie ikony grafiki*

I/1. Pelaja - Kustusz Leonard

1. Bolesław Bork, biogram Leonarda
Kustusza, mpis, kop.

lc. 1 5.1-2

Duplikat

KUSTUSZ LEONARD, ps. "Burza" /1914 - 1944/, z-ca kmdta Kom. Gminnej Kielno z siedzibą w Koleczkowie.

Ur. 17.VII.1914 r. w Koleczkowie b. pow. morski, s. Franciszka, wielce zasłużonego działacza ludowego i Amalii. Patriotyczna i społecznikowska postawa ojca ukształtowała jego charakter. Ukończył z wyróżnieniem miejscową szkołę powszechną, miał zdobyć średnie wykształcenie, do czego nie doszło, ponieważ zmarł ojciec i musiał zająć się gospodarstwem rodzinnym. W latach 1935 - 1936 odbył zasadniczą służbę wojskową. W 1938 r. został zmobilizowany celem wzięcia udziału w zajęciu Zaolzia. Awansował do stopnia kaprala. Utrzymywał serdeczne kontakty z młodzieżą koleczkowską, był przez nią lubiany i zyskał sobie jej zaufanie. Brał udział w życiu społecznym i kulturalnym wsi. Należał do wielu organizacji. W sierpniu 1939 r. objęła go mobilizacja. Został przydzielony do 1 Baonu ON "Gdynia". Wsławił się w kilku akcjach i potyczkach, za co został wyróżniony przez dowódcę mjr. Zauchę. Na Kępie Oksywskiej pod Kosakowem dostał się do niewoli. Z obozu jenieckiego otrzymał urlop na pogrzeb matki. Miejscowe władze zatrzymały go na gospodarstwie. Równocześnie prowadził sklep spożywczy, który wykorzystywał do następujących celów: wysyłał przy współudziale sióstr paczki, w nich grypsy, do osób w więzieniach i obozach, zaopatrywał w dodatkową żywność i tytoń Polaków, magazynował też produkty na potrzeby planowanej partyzantki.

1.X.1942 r. uczestniczył w spotkaniu założycielskim Kom. Gminnej TOW GP, 10 t.m. złożył przysięgę partyzancką. Z jego inicjatywy powołano oddział partyzancki /szturmowy/. Werbował członków, starał się o żywność i uzbrojenie, opracowywał z dowódcą A. Loeperem plany działania, brał udział w wielu akcjach sabotażowych i zaczepnych. Działal przed zejściem do podziemia i wówczas, gdy musiał się ukrywać, aby nie trafić do niemieckiego wojska. Siostry Maria i Barbara obsługiwały punkt kontaktowy. Za wielką aktywność władze gryfowskie mianowały go podchorążym. Poległ jako ostatni z 9 partyzantów po całonocnej walce 29.II.1944 r. pod Piekiełkiem 4

zą, broniąc się do ostatniego naboju mimo odniesionych ran. Spoczywa w zbiorowej mogile partyzanckiej na cmentarzu w Kielnie.

B. Bork - Nad Sleżą, Gdańsk 1978, passim, Lesoccy partyzanci - Jantarowe Szlaki nr 4/1985, s. 19 - 20, Koleczkowo, Bojan 1993, s. 44 - 52 i 80, Leonard Kustusz - Zielony Sztandar nr 1/1983, prywatne zbiory autora.

Bolesław Bork

II. Materiały uzupełniające relexję:
Gustaw Leonard

1. Bolesław Bork, biogram Leonarda
Gustawie - projekt do "Słownika
biograficznego konspiracji pomorskiej -
-mpis k. 4 s. 1-5
2. B. Bork, biogram Leonarda
Gustawie, [w:] Słow. biograficzny
konspiracji pomorskiej 1939-1945,
Wyd. IAPAK, Toruń, 1997, z. 2,
s. 105-106, kserokop. k. 1 s. 6-7
3. B. Bork, art. "Lesoccy party-
zanci, bracia imolacji", kserokop.
s. 19-21 1939 W. 1945 k. 2 s. 7-9
"Gantarowe Szlaki", nr 4/1985

KUSTUSZ LEONARD, ps. "Burza" /1914 - 1944/, z-ca kmtda Kom. Gmin-
nej Kielno /z siedzibą w Koleczkowie/ ~~ps. Hejhera~~
Urodz. 17.VII.1914 r. w Koleczkowie ~~by~~ pow. ~~morski~~, ~~st. Franciszka~~,
wielec ~~zasłużonego działacza ludowego i Amalii. Patriotyczna i~~
~~społecznikowska postawa ojca ukształtowała jego charakter.~~ Ukoń-
czył z wyróżnieniem miejscową szkołę powszechną, miał zdobyć śre-
dnie wykształcenie, ~~do czego nie doszło~~, ponieważ zmarł ojciec i
musiał ^{na} ~~zająć się~~ gospodarstwem rodzinnym. W latach 1935 - 1936 od-
był zasadniczą służbę wojskową. W 1938 r. został zmobilizowany ce-
lem wzięcia udziału w zajęciu Zaolzia. ^(Tam) Awansował do stopnia kapra-
la. Utrzymywał serdeczne kontakty z młodzieżą koleczkowską, ~~był~~
~~przez nią lubiany i zyskał sobie jej zaufanie.~~ Brał udział w ży-
ciu społecznym i kulturalnym wsi. Należał do wielu organizacji.
W sierpniu 1939 r. objęła go mobilizacja. Został przydzielony do
I Baonu ^{Obrotu Narodowego} ON "Gdynia". Wskazywał się w kilku akcjach i potyczkach, za
co został wyróżniony przez dowódcę mjr. St. Zauchę. Na Kępie Oksy-
wskiej pod Kosakowem dostał się do niewoli. Z obozu jenieckiego
otrzymał urlop na pogrzeb matki. Miejscowe władze zatrzymały go na
gospodarstwie. Równocześnie prowadził sklep spożywczy, który wyko-
rzystał do ~~następujących celów~~ wysyłał przy współudziale ^(Barbary i Marii) sióstr
paczki, w nich grypsy, do osób w więzieniach i obozach, zaopatry-
wał ^(Polański) w dodatkową żywność i tytoń ^(Przysiężnik) Polaków, magazynował też produkty
na potrzeby ^(planowanej) partyzantki.

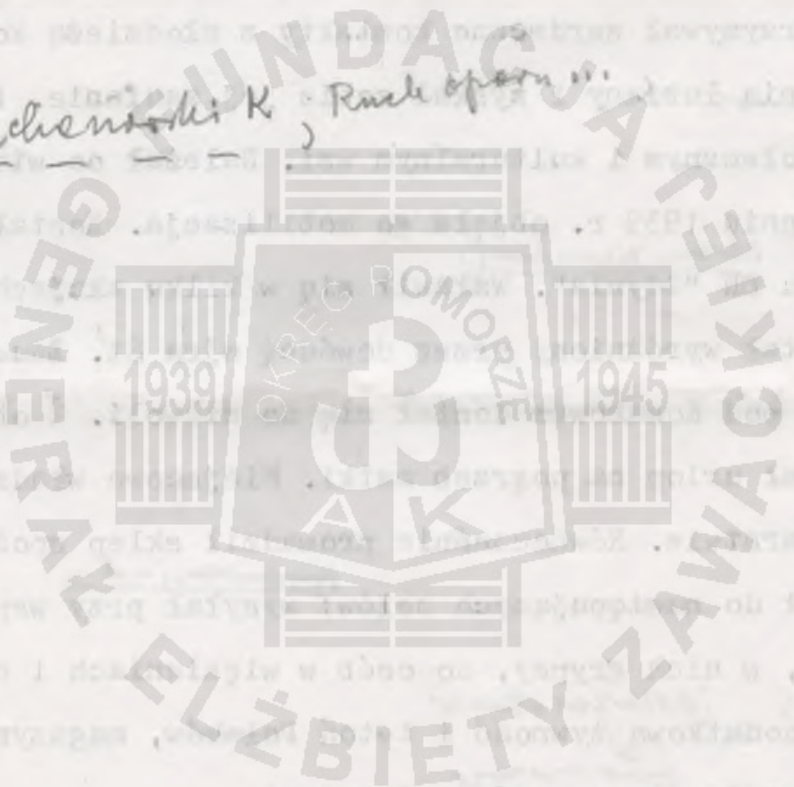
1.X.1942 r. uczestniczył w spotkaniu założycielskim Kom. ^(gminy) Gminnej
TOW GP, 10 ^X ~~dnia~~, złożył przysięgę partyzancką. Z jego inicjatywy
powołano oddział partyzancki /szturmowy/. Werbował członków, sta-
rał się o żywność i uzbrojenie, opracowywał z dowódcą ^(por. Jędrzejem) A. (Loeperem)
plany działania, brał udział w wielu akcjach sabotażowych i zache-
pnych. Działał ^(zarówno) przed zejściem do podziemia ^(jako) i wówczas, gdy musiał
się ukrywać, aby nie trafić do niemieckiego wojska. Siostry Maria
i Barbara obsługiwały punkt kontaktowy. Za wielką aktywność władze
gryfowskie mianowały go podchorążym. Poległ jako ostatni z ~~party-~~
~~zyntów~~ ^(walczy) po całonocnej walce (29.11.1944 r.) pod Piekiełkiem nad Sle-
verte

ją, broniąc się do ostatniego naboju mimo odniesionych ran. Spoczywa w zbiorowej mogile partyzanckiej na cmentarzu w Kielnie.

B.
Bork - Nad Slezą, Gdańsk 1978, passim, - Lesoccy partyzanci
/4/ Jantarowe Szlaki" nr 4/1985, s. 19 - 20, Koleczkowo, Bojan 1993,
s. 44 - 52 i 80, ^{VV} Leonard Kustusz - Zielony Sztandar nr 1/1983,

prywatne zbiory autora (relacje J. Z. M. Kurbanow, J. Bricek, A. Lidtko,
materiały Katedry Historii Katedry 2 Borku),
Bolesław Bork

VV Cichociemni K - Ruch oporu

^{IV}
Kustusz Leonard ps. "Burza" (1914-1944) zastępca komendanta Komendy Gminnej TOW GP Kielno pow. Wejherowo.

Urodzony 17.VII. 1914 r. w Koleczkowie pow. Wejherowo, syn Franciszka, właściciela gospodarstwa rolnego i Amalii z d. Grünholz. Ojciec ^{z wykształceniem} był zasłużonym działaczem ludowym, czynnym w kółkach rolniczych i w wiejskiej spółdzielczości. Leonard ukończył ^{z wykształceniem} miejscową szkołę powszechną. Dalszą naukę uniemożliwiła mu śmierć ojca i konieczność zajęcia się gospodarstwem. ^{redziwnym} W latach 1935-1936 odbył zasadniczą służbę wojskową, a w 1938 r. brał udział w zajęciu Zaolzia, ^{wykonalny} Otrzymał awans na kaprala. ~~Utrzymywał bliskie kontakty z młodzieżą koleczkowską i zyskał sobie jej~~ ^{Materiał do miejscowych organizacji społeczno-kulturalnych i uczestniczył w jej} ^{zaufanie} ~~zaufanie. Brał udział w życiu społecznym i kulturalnym wsi.~~

W sierpniu 1939 r. został zmobilizowany z przydziałem do I Baonu ^{Obrony Narodowej} "Gdynia" ^{aktywne i poboczne} (za udział w ~~walkach~~ ^{aktywne i poboczne} Baonu został wyróżniony przez dcę mjra S. Zauchę) Red Koszakowem (na Kępie Oksywskiej) ^{strasznie} Dostał się do niewoli. Więziony był w obozie jenieckim, z którego ^{strasznie} dostał przepustkę na pogrzeb matki. Miejscowe władze zatrzymały go na gospodarstwie. Oprócz pracy na roli, prowadził sklep spożywczy. Wraz z siostrami gromadził produkty do paczek żywnościowych wysyłanych ^(wraz z grupkami) do więzień i obozów jenieckich (~~były w nich również grypsy~~); ^{ummyabnu} ~~zaopatrywał~~ ^{poza kartkami} Polaków w żywność ^{tytuł} i odzież ~~poza przydziałami kartkowymi~~; magazynował... także... produkty na potrzeby ^{przewidywany} ~~planowanej~~ partyzantki.....

1.X.1942 r. uczestniczył w spotkaniu założycielskim KdY Gminnej TOW GP, a 10. października złożył przysięgę gryfowską. Z jego inicjatywy powołano partyzancki oddział szturmowy. Werbował nowych członków, starał się o żywność i uzbrojenie, opracowywał razem z dcą --> Alfredem Loeperem plany działania. ~~Zmuszony był uczestniczyć w wielu akcjach sabotażowych i zaszepconych~~ ^{podoborczych (stopniowo organizacja)}

ukryć się aby nie zostać powołanym do Wehrmachtu, Zginął
29.II.1944 r. podczas bitwy partyzanckiej nad Slezą koło Piekieleka. Spoczywa w zbiorowej mogile partyzanckiej na cmentarzu w Kielnie.
Wkroczel, Zmierzony był do ułamycia Si. *Palen jako*

Siostra Barbara ps. "Basia" ur. 31.XII.1906 r. zaprzysiężona została jako członkini "Gryfa" 15.XII.1942 r. Była łączniczką i obsługiwała punkt kontaktowy, mieszczący się w sklepie w Koleczkowie. Aresztowana 29.II.1944 r. przed niemiecką obławą na partyzantów wraz z --> Teodorem Bieszkę i Leonem Pionkiem, miała wskazać bunkry partyzanckie, czego nie uczyniła. Po zakończeniu obławy została przewieziona na przesłuchania do więzienia w Wejherowie. Zwolniona 31.III.1944 r. celem doprowadzenia do pozostałych ukrywających się partyzantów, zmyliła szpicli i ukryła się u znajomych. Pozostawała w ukryciu do końca okupacji. Zmarła 21.X.1983 r.
opiekująca się po śmierci ojca rodziną Kurstun, została
kolonizacja
została wyjeżdżała przed tyvalim dla ostatni Niemci
z kłopotem z żoną i bratem Leonard

Brat Florian ps. "Gbur" ur. 7.IV.1909 r. działał w konspiracji gryfowskiej od listopada 1942 r. Na terenie swojej zagrody zbudował bunkry, w których gromadził i przechowywał żywność dla partyzantów. Pomagała mu w tym siostra Maria, ps. "Słowik" zam. Potrykus, łączniczka oddziału A. Loeperaf. Aresztowany wraz z siostrą 21.IV.1944r., po przesłuchaniach oboje zostali wywiezieni do Stutthofu. Florian zmarł podczas marszu ewakuacyjnego sztutowskiaków w lutym 1945 r.
m. Słowik
od listopada 1942 r.

Zona Floriana, Jadwiga z d. Miotk, wraz z dziećmi została wywieziona do obozu w Potulicach 26.VI.1944 r. Przeżyła obóz i po wojnie odbudowała gospodarstwo rodzinne. Zmarła 11.VI.1980 r.
rodzina ciotek, Gryfe
zostawienie
i również była czynna społecznie

Zbiory w farm autora (miejscu Kurstunów D, Z i M, Burske J., Liedtke P.)
Bork B., Nad Slezą..., Gdańsk 1978, passim; Ciechanowski, Ruch oporu...; Komorowski, Leksykon... (tu jako Kustosz); Pomorskie

Do wojny walczył w 1942 i 1943 w grupach partyzanckich w Białymostku i w Białymstoku. Po wojnie walczył w 1945 w grupach partyzanckich w Białymstoku i w Białymstoku. Jako członek Zarządu Kół ZSL, Główny Kierownik i Włocławca, Romy z 1945. Odznaczony Medalem Złoty Gwiazdy i Orderem Pamięci Narodu. Partyzancki i odznaczony Orderem Gwiazdy Pamięci Narodu.

3 Kurfan Leonard

5

organizacje konsp. (poza AK)...; Sympozjum., wkład i wysiłek
ludności..., t. I., s. 68; t. III, s. 339

Bork Bolesław

Kustusz Leonard ps. „Burza” (1914–1944), partyzant oddziału TOW „Gryf Pomorski” Kmdy Gminnej Kielno, pow. Wejherowo.

Urodzony 17 VII 1914 r. w Koleczkowie, pow. Wejherowo; syn Franciszka, działacza kółek rolniczych i Amelii z d. Grünholz. Brat Barbary i Floriana. Ukończył z wyróżnieniem miejscową szkołę powszechną i miał zdobyć średnie wykształcenie. Ponieważ zmarł ojciec, musiał się zająć gospodarstwem rodzinnym. W latach 1935–1936 odbył zasadniczą służbę wojskową. W 1938 r. został zmobilizowany celem wzięcia udziału w zajęciu Zaolzia. Tam awansował do stopnia kaprała. Utrzymywał serdeczne kontakty z młodzieżą koleczkowską i zyskał sobie jej zaufanie. Brał udział w życiu społecznym i kulturalnym wsi. Należał do wielu organizacji. W sierpniu 1939 r. objęła go mobilizacja. Został przydzielony do I Baonu Obrony Narodowej „Gdynia”. We wrześniu wstąpił się w kilku akcjach i potyczkach, za co został wyróżniony przez dowódcę mjr. S. Zauchę. Na Kępie Oksywskiej pod Kosakowem dostał się do niewoli. Z obozu jenieckiego otrzymał urlop na pogrzeb matki. Miejscowe władze zatrzymały go na gospodarstwie. Równocześnie prowadził sklep spożywczy, który wykorzystał do celów konspiracyjnych: wysyłał przy współudziale

105

siostr Barbary i Marii paczki, w nich grypsy do osób w więzieniach i obozach, zaopatrywał Polaków w dodatkową żywność i tytoń, magazynował też produkty na potrzeby przewidywanej partyzantki.

Dnia 1 X 1942 r. uczestniczył w spotkaniu założycielskim Komendy TOW „GP”, 10 października złożył przysięgę partyzancką. Z jego inicjatywy powołano oddział partyzancki (szturmowy). Werbował członków, starał się o żywność i uzbrojenie, opracowywał z dowódcą oddziału „Gryfa” Alfredem Loeperem plany działania, brał udział w wielu akcjach sabotażowych i zaczepnych. Działał zarówno przed zejściem do podziemia, jak i wówczas, gdy musiał się ukrywać, aby uniknąć służby w niemieckim wojsku. Za wielką aktywność władze gryfowskie mianowały go podchorążym. Był dowódcą grupy partyzanckiej, która po aresztowaniu ks. Bernarda Borckiego w Kielnie weszła do plebanii, zabrała lub zniszczyła dokumenty obciążające księdza i konspirację koleczkowską. Poległ 29 II 1944 r. jako ostatni z partyzantów w dniu wielkiej obławy po całodziejnej walce pod Piekiełkiem nad Slezą, broniąc się do ostatniego naboju, mimo odniesionych ran. (Przed wielką obławą na partyzantów w dniu 29 II 1944 r. w Koleczkowskim Młynie zjawiał się oficer z jednostki niemieckiej na Czarnej Górze, obserwował mieszkańców i pilnował, żeby nikt nie opuścił zagrody. Po obławie por. Luckmann z innej jednostki niemieckiej pochwalił się, że dobił ранego Leonarda Kustusza, który jeszcze próbował się bronić). Spoczywa w zbiorowej mogile partyzanckiej na cmentarzu w Kielnie.

Zbiory własne autora (rel.: Bieszke T., Kustuszowie D., Z., M., Liedtke A. Materiały Koleczkowskiego Koła Zw. Kombatantów RP i b. Więźniów Politycznych); B o r k B., *Koleczkowo*, Bojan 1993, s. 44–52, 80; T e n ż e, *Lesóccy partyzanci*, Jantarowe Szlaki 1985, nr 4, s. 19–20; T e n ż e, *Nad Slezą*, Gdańsk 1978, passim; C i e c h a n o w s k i K., *Ruch oporu...*; *Symposium...*, cz. I, s. 68, cz. III, s. 129.

*Stron. biograf. konspiracji pomorskiej
1939–1945, Tomus 1994, cz. 3*

Bolesław Bork

"Jantarowe sylwetki" nr 4/1985

Bolesław Bork

Lesoccy partyzanci

PAWEŁ HEBEL

Paweł Hebel, syn rolników Pawła i Franciszki z domu Klein, urodził się 8 maja 1920 roku w Bojanie. Rodzice marzyli, aby ich najmłodszy syn został zakonnikiem lub księdzem i w tym celu po ukończeniu miejscowej szkoły powszechnej umieścili go w gimnazjum przygotowawczym do seminarium duchownego w Górnej Grupie. Ten kierunek studiów nie odpowiadał młodemu chłopcu, więc został przeniesiony do wejherowskiego gimnazjum, gdzie uzyskał małą maturę.

Od wczesnej młodości pociągało go wojsko i pióro. Wyraz swym marzeniom dał w artykułach i wierszach drukowanych jeszcze w gimnazjalnym czasopiśmie Świt. Pierwsze przeszkolenie wojskowe otrzymał w szkolnym hufcu przysposobienia wojskowego. Jako ochotnik wziął udział w wypadzie na Zaolzie w 1938 r. Również jako ochotnik walczył z wojskami agresora hitlerowskiego w kampanii wrześniowej. Do niewoli niemieckiej dostał się w okolicach Słupska i przedostał się szczęśliwie do rodziców, zamieszkałych wówczas w Gowinie.

W pierwszych miesiącach okupacji hitlerowskiej pomagał rodzicom prowadzić gospodarstwo rolne, a dodatkowo zajął się nielegalnym handlem tak zwanym szabrem. Dzięki drugiemu zajęciu mógł nawiązać szereg znajomości i kontaktów, któ-

re później wykorzystał do celów konspiracyjnych.

Od października 1939 r. należał do kierownictwa charytatywnej organizacji założonej w Wejherowie przez ks. prałata Edmunda Roszczynialskiego o nazwie **Pomoc Polakom**. Po objęciu kierownictwa tej organizacji przez inż. Grzegorza Wojewskiego, który nadał jej bardziej konspiracyjny charakter i zmienił jej nazwę na **Polska Żyje**, prawdopodobnie od tytułu rozpowszechnianej wśród członków konspiracyjnej gazetki. Paweł Hebel w czerwcu 1940 r. wspólnie z nauczycielem z Gowina Alfonsiem Tesserem oraz braćmi Edmundem i Władysławem Szuttami organizuje przy tej organizacji grupę dywersyjno-sabotażową o nazwie Dysab.

Po przyłączeniu w czerwcu 1942 r. Polska Żyje do Tajnej Organizacji Wojskowej **Gryf Pomorski** Paweł Hebel, pseudonim **Zagłoba** i **Szybki**, wszedł w skład komendy powiatowej Gryfa w Wejherowie. Organizował w rejonie Gowina, Robakowa, Dąbrówki i Miłwina pierwsze gryfowskie oddziały partyzanckie. Brańwrowe poczynania Zagłoby wywołały represje w stosunku do jego rodziny; w swej bezsilności hitlerowcy zamordowali jego ojca, a brata Franciszka osadzili w obozie koncentracyjnym Stutthof.

Po zorganizowaniu wraz z ppor. Bernardem Michałko komendy i oddziału partyzanckiego Gryfa w Wejherowie, Paweł Hebel często przebywał w swoich rodzinnych stronach. U swojej siostry w Głodowie koło Bojana zorganizował punkt kontaktowy, wykorzystywany też do celów szkoleniowych komendantów gryfowskich oddziałów partyzanckich. Pospolicie towarzysze brojni nazywali go chorążym, chociaż takiego stopnia wojskowego nie posiadał. Stopień porucznika przyznała mu Rada Naczelna TOW Gryf Pomorski na przełomie lat 1943—44. Z odnalezionych zapisków wynika, że zlikwidował on co najmniej 13 zbrodniarzy hitlerowskich i zranił co najmniej 18. W komendzie powiatowej Gryfa pełnił funkcję komendanta grupy wywiadu i kontrwywiadu. Dwukrotnie był ranny: pierwszy raz jesienią 1943 r. podczas wypadu na Urząd Gminy w Nowym Dworze Wejherowskim, drugi raz odniósł ciężką ranę przy starciu z SS-własołami w Głazicy na początku października 1944 r.

W środę pod wieczór 18 października 1944 r., po całodziennym walce z kompanią żandarmerii i po dokonanym zabójstwie Pawła Grzenko-

Zofia Grzenkiewicz — narzeczona Hebła łącznika TOW-Gryf Pomorski.

wicza, u którego się ukrywał, wpadł wraz ze swoją narzeczoną Zofią Grzenkiewicz w ręce oprawców hitlerowskich w Częstokowie. Przeszedł katownie gestapowskie na Kamiennej Górze pod Gdynią i w Gdańsku. Tam po długich męczarniach, którymi gestapowcy próbowali załamać kaszubskiego partyzanta, zakończył swój krótki, ale bohaterски żywot na progu wolności w 1945 r.

LEONARD KUSTUSZ

Leonard Kustusz, syn Franciszka i Amalii, urodził się 17 lipca 1914 r. w Koleczkowie. Jego ojciec był znanym działaczem ludowym. Śmiało przeciwstawiał się zakusom germanizacyjnym Prusaków i przy każdej okazji manifestował swą polskość. Ta patriotyczna postawa ojca miała pozytywny wpływ na Leonarda. Po ukończeniu z wyróżnieniem miejscowej szkoły powszechnej miał zdobyć wykształcenie średnie, do czego nie doszło, ponieważ zmarł jego ojciec i musiał zająć się gospodarstwem rodziców.

W latach 1935—36 Kustusz odbył zasadniczą służbę wojskową, zaś w 1938 r. został zmobilizowany celem wzięcia udziału w agresji na Zaolzie. Awansował wówczas do stopnia kaprała. Przed odbyciem służby wojskowej i potem utrzymywał serdeczne kontakty z młodzieżą koleczko-

wską, był przez nią lubiany i za-
skarbił sobie jej zaufanie. Brał też
czynny udział w życiu społecznym
i kulturalnym swojej wsi rodzinnej,
działał w miejscowych organizacjach
społecznych. W sierpniu 1939 r. ob-
jęła go mobilizacja. Został przydzie-
lony do 1 Baonu Obrony Narodowej
Gdynia, który ubezpieczał w
pierwszej dekadzie września rejon
Kamienia — Koleczkowa, później
prowadził ciężkie boje wokół pola-
ny Łężyce, a następnie na Kępie
Oksywskiej. Wsławił się w kilku
akcjach i potyczkach, za co został
wyróżniony przez dowódcę baonu
mjr. Stanisława Zauchę. Na Kępie
Oksywskiej pod Kosakowem dostał
się do niewoli.

zejściem do podziemia, jak i wów-
czas, gdy musiał się ukrywać, aby
nie trafić do niemieckiego Wehr-
machtu. Dom Kustuszów był waż-
nym punktem kontaktowym po-
między miejscowym oddziałem Gry-
fa, a łącznikami z zewnątrz. Za
wielką aktywność Leonard Kustusz
został przez władze gryfowskie mia-
nowany podchorążym.

Poległ jako ostatni z dziewięciu
partyzantów po całodziennych walce
29 lutego 1944 r. pod Piekielkiem
nad Ślężą, broniąc się mimo odnie-
sionych ran do ostatniego naboju.
Jego zwłoki spoczywają w zbioro-
wej mogile na cmentarzu w Kiel-
nie.

ALFRED LOEPER

Również w Koleczkowie urodził
się 14 czerwca 1912 r. przywódca
partyzantów lesockich Alfred Loe-
per. Rodzice jego Franciszek i Ag-
nieszka z domu Haase posiadali
większe gospodarstwo rolne i pro-
wadzili karczmę, co umożliwiło im
skierowanie syna po ukończeniu
miejscowej szkoły podstawowej do
seminarium nauczycielskiego w Wej-
herowie. Te szkoły właśnie kształ-
towały jego patriotyczną postawę,
która później dojrzała w wojsku
polskim.

Po uzyskaniu dyplomu nauczyciel-
skiego Alfred Loeper nie otrzymał
pracy w wyuczonym zawodzie i
przez okres dwóch lat pracował w
gospodarstwie rodziców. Pierwszą
pasadę otrzymał w szkole powsze-
chnej w Kręplewicach koło Świecia.
Działał tam aktywnie w Związku
Nauczycielstwa Polskiego, podobnie
jak w Koleczkowie w Katolickim
Stowarzyszeniu Młodzieży i Strzel-
cu. W połowie lat trzydziestych u-
kończył szkołę podchorążych rezer-
wy w Zambrowie, gdzie pod okiem
doświadzonego liniowca, komen-
danta szkoły, przyszłego dowódcy
lądowej obrony Wybrzeża w 1939 r.,
płk. Stanisława Dąbka, otrzymał
gruntowne przeszkolenie wojskowe.
Pod odbyciu następnych ćwiczeń w
szkole podchorążych kawalerii w
Grudziądzu otrzymał stopień podpo-
rucznika rezerwy.

W wojnie obronnej 1939 r. został
zmobilizowany i walczył na odcinku
od Grudziądza aż po Kielce, gdzie
dostał się do niewoli niemieckiej.
Udało mu się szczęśliwie zbiec z
transportu, wrócił do rodzinnego
Koleczkowa i podjął pracę w gospo-
darce matki. Pochodzenie już wów-
czas nieżyjącego ojca i jego naz-
wisko, znajomość języka niemieck-
iego i miejscowych władz okupa-
cyjnych chroniły go w pewnym stop-
niu od terroru, jaki na Kaszubach
od pierwszych dni okupacji wpro-
wadziły władze niemieckie, które
zabiegały o pozyskanie rodziny Lo-
eperów na swoją stronę. Jednak
Loeperowie odmówili przyjęcia II
grupy niemieckiej listy narodowo-
ściowej, dopiero po różnych repres-
jach przyjęli, jak większość Kaszu-
bów, III grupę tej listy.

Alfred Loeper nawiązał łączność
z młodzieżą swej wsi rodzinnej i w

zaufanym gronie prowadził dyspu-
ty nad sposobami oporu przeciwko
okupantowi. W dniu 1 października
1942 r. delegaci młodzieży koleczko-
wskiej w osobach Józefa Bolesława
Liedtkego i Leonarda Kustusza spot-
kali się z przedstawicielami komendy
powiatu morskiego Tajnej Organiza-
cji Wojskowej **Gryf Pomorski** Paw-
łem Heblem i Bernardem Michałko.
Wówczas podjęto decyzję o powoła-
niu na Lesokach komendy rejono-
wej tej organizacji. W 10 dni póź-
niej wymienieni i Alfred Loeper
złożyli przysięgę i rozpoczęli werbu-
nek do nowopowołanej komendy. Na
jej komendanta wyznaczono ppor.
Alfreda Lopera, pseudonim **Lew**.
W okresie późniejszym powołano
przy komendzie oddział partyzancki,
który szybko urósł do najliczniejsze-
go na terenie Północnych Kaszub.

Na pogrzeb matki w pierwszym ok-
resie okupacji otrzymał urlop z
obozu jenieckiego, do którego już
więcej nie wrócił. Za zezwoleniem
Niemców zajął się gospodarstwem ro-
dziców i sklepem spożywczym brata
Alojzego. Musiał przyjąć III grupę
niemieckiej listy narodowościowej.
Dostęp do sklepu wykorzystał do
następujących celów: wysyłał przy
współudziale sióstr paczki, w nich
grypsy do osób, które zostały osa-
dzone w więzieniach lub w obozach,
zaopatrywał w dodatkową żywność
i tytoń Polaków, którym udało się
uniknąć wpisu na Volkslistę, ma-
gazynował też żywność, tytoń i al-
kohol na potrzeby planowanej par-
tyzantki.

Jesienią 1942 roku był głównym
organizatorem Tajnej Organizacji
Wojskowej **Gryf Pomorski** na tere-
nie Koleczkowa i w ogóle na Leso-
kach. W dniu 10 października 1942
roku został zaprzysiężony i otrzymał
pseudonim partyzancki **Burza**. Głó-
wnie jego zasługą było to, że kolecz-
kowska komenda Gryfa i jej
oddział partyzancki szybko się roz-
wijały. On werbował nowych człon-
ków, starał się o broń i żywywie, opracowywał plany działania, brał
udział w wielu akcjach sabotażo-
wych i zaczepnych. Działał przed

Wczesną wiosną 1943 r. Loeper
otrzymał wezwanie do Wehrmachtu.
Zamiast do koszar niemieckich tra-
fił do bunkra, w którym ukrywało
się już kilku gryfowców. Przystąpio-
no do budowy dalszych schronów i
tworzenia pododdziałów w różnych
rejonach Lesoków i poza tym rejo-
nem. Grupa porucznika Lopera, a-
wansowanego do tego stopnia przez
Komendę Główną TOW Gryf Po-
morski dokonała wielu udanych ak-
cji. Między innymi wraz z grupą B.
Michałki (ps. Batory) brała udział
w wypadzie na hitlerowskie lotnis-
ko w Strzebielinie, gdzie zniszczono
6 samolotów ćwiczebnych oraz zdo-
byto wiele broni, w tym 2 lekkie
karabiny maszynowe.

Aktywność oddziału partyzanckie-
go ppor. Lwa, operującego również w
pobliżu innych lotnisk i portu Gdy-
nia, poważnie zaniepokoiła Niem-
ców, którzy postanowili go za wszel-
ką cenę zlikwidować. W dniu 9 gru-
dnia 1943 r. Niemcy zorganizowali
nieudaną obławę na partyzantów A.
Lopera, zaś 29 lutego 1944 r. ko-
lejną. Ta ostatnia zakończyła się dla
nich tragicznie. Tylko jedenastu par-
tyzantów zostało okrażonych w re-
wirach leśnictwa Głodówko. Przy
próbzie przebicia się przez tyralerię
hitlerowców ppor. Loeper został ran-

ny i bez wiedzy kolegów ukrył się w bunkrze rezerwowym celem opatrzenia poniesionych ran. Maltretowani przez żandarmów hitlerowskich dwaj ranni partyzanci wskazali zgodnie z istniejącą u gryfowców umową nieznany przez nikogo bunkier rezerwowy. Gdy Niemcy otworzyli wskazaną kłapę wiazu do schronu, z jego wnętrza padł strzał z pistoletu, raniąc jednego z niemieckich podoficerów. Każde następne zbliżenie się hitlerowców obrońca

schronu przyjmował kolejnym strzałem. Wówczas zastosowano gaz i ręczne granaty. Obrońca zdołał wyrzucić kilka z nich pod nogi przerażonych Niemców. Nie zdołał odrzucić wiązki granatów, której odłamki urwały mu prawą dłoń i poszarpały jego ciało. Tak zginął bohaterowski obrońca Lasów Lesockich udowadniając, że Kaszubi — jak zresztą w całym kraju Polacy — podjęli desperacką walkę nawet w bardzo trudnych warunkach niewoli. Ciało

nauczyciela Alfreda Loepera spoczywa w gronie jego kolegów w zbiorowej mogile na cmentarzu w Kielnie.

Od Redakcji: Mieszkańców zalesionych terenów na południe od pradoliny Kaszubskiej i doliny rzeki Redy nazywa się potocznie na Kaszubach Lesokami, czyli mieszkańcami lasów. Kraina Lesoków wchodzi obecnie w skład Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego.

Bernard Konarski

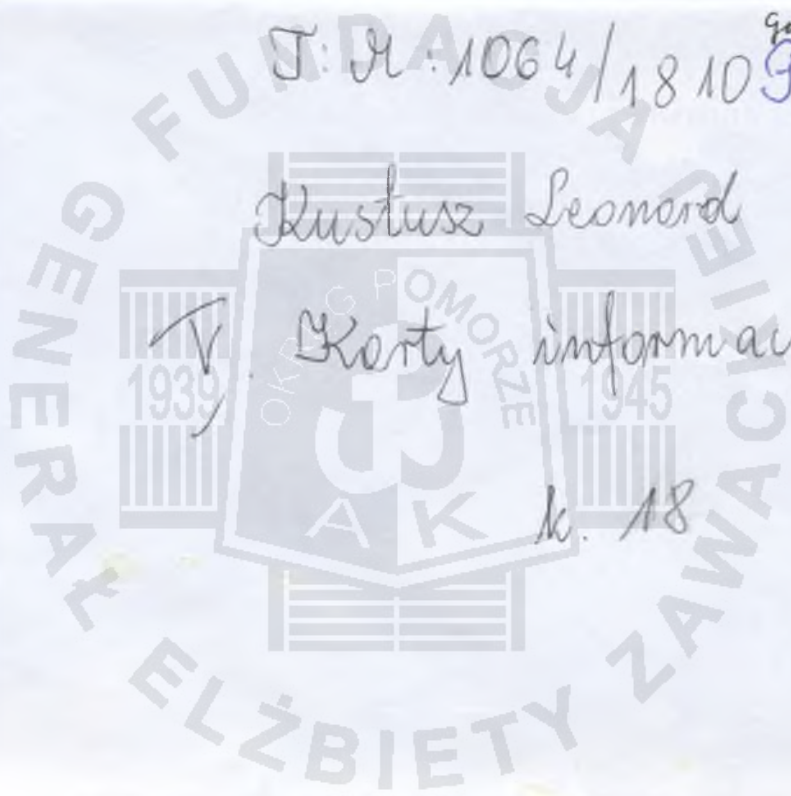

J: M: 1064/18 10 ^{Gdywin} Pom.

Kustusz Leonard

IV Kerty informacyjne

k. 18

Wojciech Leonard, członek POW
w Górnym Pomorciu w powiecie bytowskim
przebieg choroby pow. Łączka. Książki
w waler. adriaty. w obławie policyj. niemieckiej
w woj. Kłobuckim w pow. Bytowski w dniu
19.11.1944.

Liżchawski, str. 366

Kustusz Leonard
ps. "Burza"

pow. morski
Gryf Pom.

członek "Gryfa" w Kołczoku, duchowy
przywódca tamtejszej młodzieży,

B. Borku, Powstanie i działalność ...,
Pamiętnia, nr 1/1974, s. 36-37.

PO-94

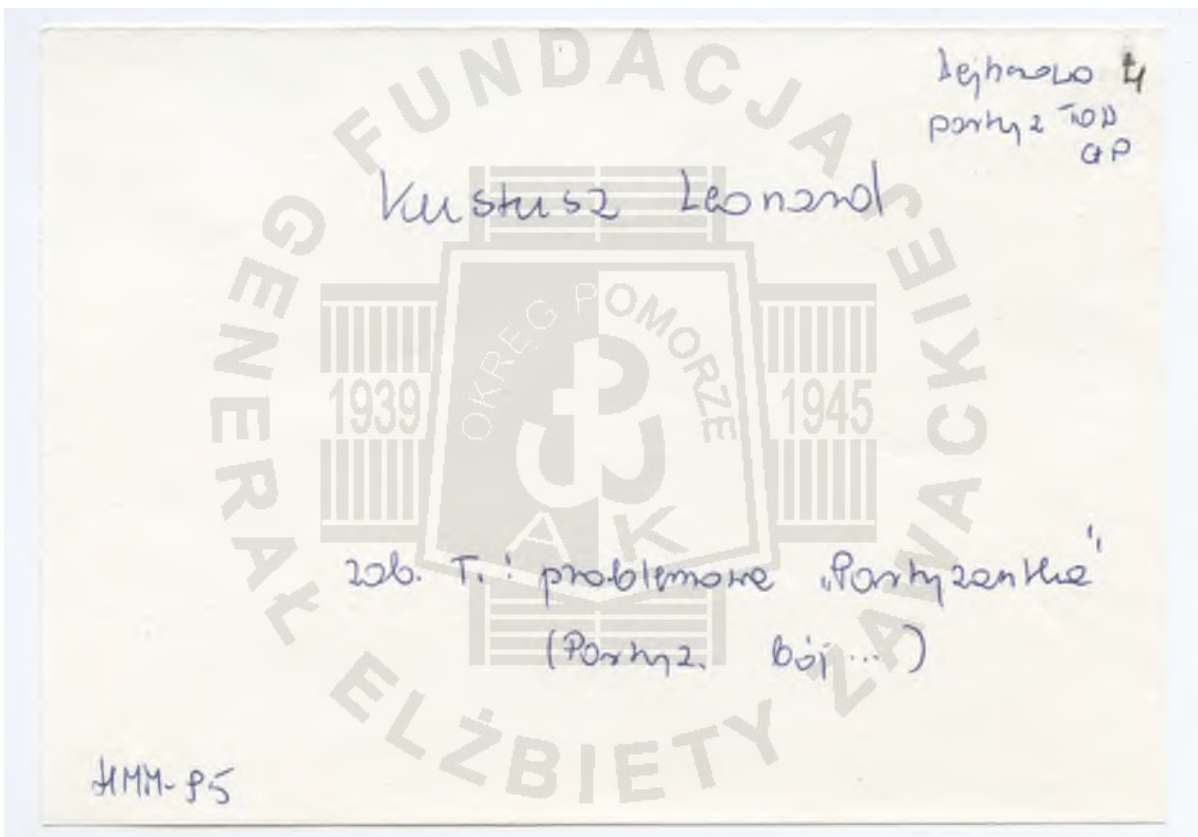
Kustosz Leonard

Hejnowo-powiat morski,
Gryf Pom.

członek oddziału A. Loeppera, zginął
w bitwie pod Koleczkowem 9.12.1943r.

B. Borke, Powstanie i działalność...
Pomierania, z. 4/1974, s. 37.

PO-94

5

Kustusz Leonard

Partyzant „Gryfe”, który miał z nim
kontakt Leon Pionk.

zob. T. Pionk L., kuz. Adymer, I / 1 / s. 2

HMM-pi

Kusturisz Leonard
ps "Burza"

Adymie 6
TOW GP

Z-cc domódek Waleńkowskiego od-
działu "Gryfe" (z-cc Łopne).

zob. T.: Grabowski B., ul. Gdymie,
5/1/s. 1

HMM-PS

Hejnowo 7
TOK G?

Kustusisz L.
ps. "Burza" - członk komendy "Gryte",
bezpośredni przełożony Mani Bieszk
zamu. Borku.

zob. kartke neznane (biogram)
Mani Bieszk zamu. Borku, kartke
insp. Gdynia

HMM-PS

Gdyne 8

TON GP

Kustusa Leonard

W 1941 r. ukrytył w Warszawie
adres do którego niekiedy
Obiegło.

zob. T.: Obiegło M., ul. Gdyne,
I/1 s. 2

HMM-PS

Gdynie 9
TOW 4P

Kustusz Leonard

Portret „Cmyte”, bym i gospodarstwie
rodzinne z Kolekcji Bernarda Kepki.

Zob. T.: Kepke B. i in. Gdynie, I/1/str. 1

HMM-PT

Gdynia 10
TOW GP

Kustusz Leonard

Portret TOW GP. Lemysipqē do „Gyfe”
Francine Bicsche. Oddział A. Loepenz z
Kolekoma. Zgint podnes hellic oddziału
z obfaj du. 29.02.44r.

nota T. : Bicsche Fr., insp. Gdynia, I/1a /str. 1;
HMH-PR I/1b /s. 1, 2

Kuśtusz Leonard

listonosz 11
TOS GP

lrv. 17.07. 1914 r., portyrent TOS GP 2
Kolekcjoner, szeregowy, ps. "Bura",
23.02. 1944 r. zamordowany (zginął) w
Pieluicku.

wob. T. problemowe TOS "Gmyf Poni", Jniczny
wybez polqetych...

HM-PT

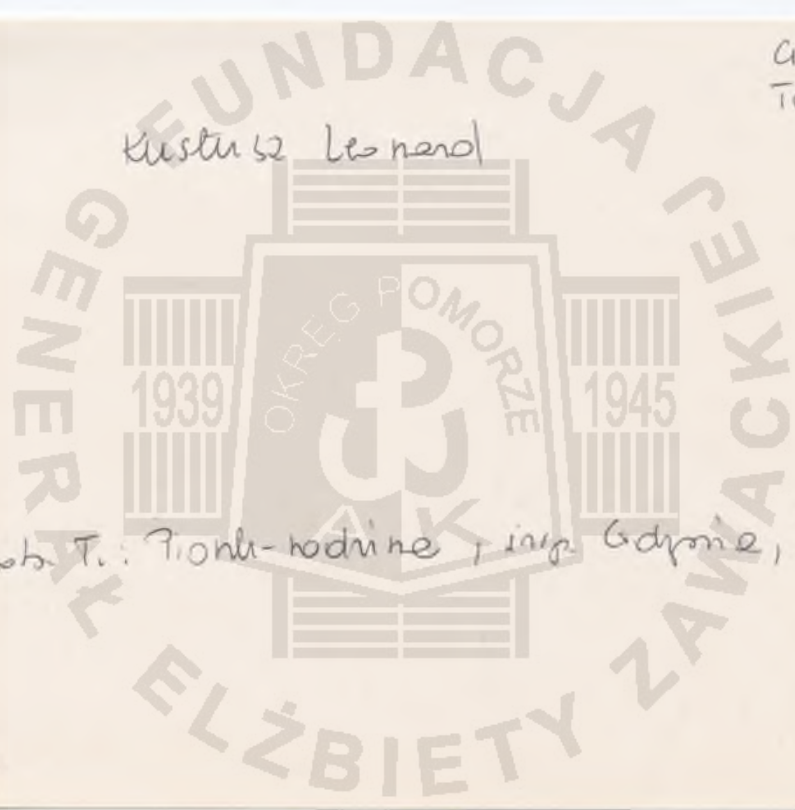

Gdynie¹³
Tou a p

Klęski 52 Leonard

zob. T.: Tronki-rodzina, inq. Gdynie, IB/1/5.1

HMM-P8

Kustusz Leonard

Golymia
Wejher. Partia

STRESZCZENIE PARTYZANCKI BÓJ w lasach kaszubskich pod Koleczkowem

W okresie okupacji hitlerowskiej działała w okolicach Koleczkowa w pow. Wejherowskim aktywna grupa partyzancka, która z chwilą swego powstania w roku 1943 mocno dawała się Niemcom we znaki. Członkami Oddziału byli mieszkańcy okolicznych wiosek a dowódcą por. Alfred Loeper, przed wojną nauczyciel w jednej z okolicznych wsi.

Zandarmeria w Wejherowie na polecenie z Gdanska postanowiła zorganizować dnia 9 XII 1943 r. wielką obławę pod kryptonimem „Samiąg”. Partyzanci zostali ostrzeżeni i udało im się wymknąć z pułapki. Wobec tego pod koniec lutego 1944 r. Niemcy ponownie przygotowali w wielkiej tajemnicy obławę kolejną i wczesnym rankiem 29 II 44 r. zmotoryzowane oddziały hitlerowskie z ciężką bronią maszynową otoczyły las położony między Koleczkowem i Piekietkiem, gdzie znajdowali się partyzanci pod dowództwem por. Lopera. Grupa partyzantów próbowała uyczołfać się do zapasowych bunkrów w innym rejonie, lecz niestety pierścień wroga coraz szczelniej zamykał otoczonych i próba przebiecia się siłą nie dała rezultatu ze względu na wielką przewagę broni maszynowej wroga. Toczyła się ciężka walka partyzantów z przeważającą siłą wroga, dowódca Oddziału por. Loeper został ciężko ranny i został ukryty przez partyzantów w starym nie użytkowanym bunkrze.

Pierścień wroga zamykał się, a partyzanci w dalszym ciągu stawiali opór, szerząc spustoszenie w szeregach wrogich. Niemcy pod osłoną ciężkiej broni maszynowej zdołali zbliżyć się do bunkrów i obrzucić je granatami. Ponieważ Polakom zabrakło amunicji, większość z nich była ciężko ranna, kilku poległo. Ciężko ranny dowódca strzelał z bunkra dopuki miał amunicję, a gdy tej mu zabrakło, wyrzucił z bunkra granaty wrzucane tam przez wroga i ureszcie osłabionym wpływem krwi skończył bohaterski żywot. Niemielkiej garście partyzantów udało się wymknąć, uziętych do niewoli hitlerowcy zamordowali.

W walce tej poległ śmiercią bohaterów

1. Podporucznik Alfred Loeper
2. Kapral Paweł Liedtke
3. Kapral Stanisław Kleba
4. Szeregowiec Leonard Kustusz
5. Szeregowiec Franciszek Miotk
6. Szeregowiec Leon Nieme
7. Szeregowiec Teodor Stuba
8. Szeregowiec Klemens Stuba
9. Szeregowiec Augustyn Rode

Śmiertelnie ranni

1. Jan Libon
2. Wiktor Liedtke

PREZES KOLA ZBROWI W KOLECZKOWIE
(-) Józef Bieszk

a)

Kustosz R
(KUSTOSZ) Leonard
ps. „Bura”

Gryf Łowicki
Wjheroo 15

Urodz. 14.VI.1914 r. w Sieniokach pas. Wjheroo-
wo. Partyzant Oddziału Gryfa Łowickiego.
Zabity 28.I.1944 r. jako ostatni z partyzantów.

Zob. Słownik biograficzny Łowic. Str. t. 3, s. 105
Fundacja Hrabstwa Jan. FK.
Tomii, 1997 r.

W. D. / 2002.

†
kpr. Gustaw Leonard
ps. "Burza"

Wejherowo
Joh. Gr. Pom. 16

Poległ w bitwie partyzanckiej
nad Slezia koto Piekietka
dn. 29. 02. 1944 r.

zob: Gustaw Florian J: W: 801 / 1485
insp. Gdynia

Wz. XI 100

Wegherano 17
TOW GP

kpr. Kusturzi Leonard
ps. "Burza"

Zob. T: M: 902/1527 Pom. Bank Bolszaw (Wdymiel
tenka 4, str. 48; Postanil mihu opom na desokow

2.11.4.18.04

+ Kustus sz. Leonard

Gdynia 18
50 W. Gr. J.

zob. Gaj siomowski A., Steyer K.,
Tajna Organizacja Wojskowa
Gryf Pomorski, Gdansk 2010,
s. 185, 195

AK. VII/14

Mustus Leonard

